

**ОРТОДОНТИК ДАВОЛАШДА ОҒИЗ БЎШЛИҒИ ШИЛЛИҚ
ҚАВАТИ ТРАВМАТИК ЖАРОҲАТЛАНИШЛАРИНИНГ
ПРОФИЛАКТИКАСИ ВА МАҲАЛЛИЙ ДАВОЛАШ УСУЛЛАРИ**

Новрузова Нафиса Орзужоновна¹

Саидов Акбар Аҳадович²

Абу Али ибн Сино номидаги

Бухоро давлат тиббиёт институти

Бухоро, Ўзбекистон^{1,2}

Долзарблиги

Ортодонтик даволаш жараёнида бреккет тизимлари, ортодонтик ёйлар ва бошқа конструктив элементларнинг оғиз бўшлиғи шиллиқ қаватига механик таъсири натижасида травматик жароҳатланишлар юзага келиши мумкин. Ушбу ўзгаришлар оғрик, гиперемия, шиш, эрозия ва яралар билан намоён бўлиб, беморларнинг овқатланиши, нутқи ҳамда оғиз бўшлиғи гигиенасига салбий таъсир кўрсатади. Шу сабабли травматик омилларни бартараф этиш, маҳаллий яллиғланишни камайтириш ва репаратив жараёнларни рағбатлантиришга қаратилган комплекс даволаш усулларини такомиллаштириш долзарб аҳамиятга эга.

Калит сўзлар: ортодонтик даволаш, травматик жароҳатланиш, оғиз бўшлиғи шиллиқ қавати, профилактика, маҳаллий даволаш, эпителизация.

Тадқиқот мақсади:

Ортодонтик даволаш жараёнида болаларда юзага келадиган оғиз бўшлиғи шиллиқ қаватининг травматик жароҳатланишларида такомиллаштирилган комплекс даво-профилактика усулининг клиник самарадорлигини анъанавий даволаш билан қиёсий баҳолаш.

Материал ва усуллар:

Тадқиқотга 10–18 ёшдаги 116 нафар бемор жалб қилинди. Беморлар икки гуруҳга ажратилди: асосий гуруҳ ($n=61$) ва таққослаш гуруҳи ($n=55$).

Таққослаш гуруҳида анъанавий даволаш, жумладан, 0,05% хлоргексидин эритмаси, ромашка дамламаси, оғриқни камайтирувчи маҳаллий воситалар ҳамда «Солкосерил Дент» адгезив пастаси қўлланилди.

Асосий гуруҳда травматик омилни бартараф этиш билан бирга, анор данаги мойи, «Холисал» гели, чаканда мойи, 0,2% натрий гиалуронат сақловчи «Gengigel» ва паст интенсивли лазерни ўз ичига олган такомиллаштирилган комплекс даволаш ўтказилди. Замбуруғ инфекцияси аниқланган ҳолларда қўшимча равишда миконазол орал гели қўлланилди.

Клиник самарадорлик оғриқ интенсивлиги, яра майдони, гиперемия, шиш, эпителизация ва иккиламчи инфекция кўрсаткичлари асосида баҳоланди.

Тадқиқот натижалари:

Даволашнинг дастлабки кунда оғриқ интенсивлиги ҳар икки гуруҳда ВАШ шкаласи бўйича 6,8 баллни ташкил этди. Учинчи кунга келиб ушбу кўрсаткич асосий гуруҳда 4,7 баллга, таққослаш гуруҳида 5,2 баллгача камайди.

Даволашнинг 7-кунида асосий гуруҳда оғриқ 2,3 балл, таққослаш гуруҳида 2,9 баллни ташкил этди. Яра майдони мос равишда 3,2 ва 4,7 мм² гача қисқарди.

Эпителизация кўрсаткичи 7-кунда асосий гуруҳда 85%, таққослаш гуруҳида 78% бўлди. Даволашнинг 14-кунига келиб ушбу кўрсаткичлар мос равишда 100% ва 95% ни ташкил этди.

Шунингдек, 14-кунда асосий гуруҳда гиперемия 0,1 баллгача, таққослаш гуруҳида 0,3 баллгача камайди. Кузатув якунида ҳар икки гуруҳда иккиламчи инфекция ҳолатлари қайд этилмади.

Олинган натижалар такомиллаштирилган комплекс даволаш қўлланган беморларда оғриқ ва маҳаллий яллиғланиш белгиларининг камайиши ҳамда тўқималар тикланиши бўйича қулайроқ клиник динамика кузатилганлигини кўрсатди.

Хулоса

Ортодонтик даволаш жараёнида оғиз бўшлиғи шиллиқ қаватининг травматик жароҳатланишларида профилактик чора-тадбирларни маҳаллий комплекс даволаш билан биргаликда олиб бориш ижобий клиник натижалар билан кечди. Такомиллаштирилган даволаш қўлланган асосий гуруҳда эпителизация кўрсаткичлари анъанавий даволаш гуруҳига нисбатан юқорироқ бўлди. Олинган натижалар ушбу комплекс ёндашувни клиник амалиётда қўллаш истиқболини кўрсатади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Proffit W.R., Fields H.W., Larson B.E., Sarver D.M. Contemporary Orthodontics. — 6th ed. — Philadelphia: Elsevier, 2019.
2. Khan R.M.S., Hassan K.R., Rizwan M., Ashraf J. Prevalence and Type of Oral Mucosal Lesions in Patients with Fixed Orthodontic Appliances // Medical Forum Monthly. — 2024. — Vol. 27, №4. — P. 12